

CHIPUL MAMEI ÎN LITERATURĂ

PROF. ALBICIUC MARIA

ȘCOALA GIMNAZIALĂ RONA DE SUS

MARAMUREȘ

Mama... cuvântul primordial... întâiul rostit de micii copii și cel mai duios cântec din lumea toată... Mama e începutul tuturor lucrurilor, e izvorul din care toți ne tragem seva... E un amestec de bucurie și tristețe, armonie și haos, mulțumire și esec, dar în special sacrificiu.

Misiunea unei mame e una dificilă, pe umerii ei căzând toate greutatele unei familii. Ea e înzestrată cu o putere imensă, cu o răbdare nesfârșită, veghind neobosită la căpătâiul copiilor ei și ghidându-le pașii, drumul, viața.

Așa văd eu rolul mamei în viața unei familii și dacă studiem anumite opere ale literaturii române, dar și universale, aceasta e un din imaginile mamei. Această imagine a mamei, ca început al lumii o regăsim și-n concepția poetului Grigore Vieru: „Mama e începutul tuturor începuturilor”. Ea e privită ca o minune divină, oferită de Dumnezeu, fiind înzestrată cu darul de zămislit viață. De aceea mama trebuie să posede un summum de calitate, un ocean infinit de bunătate și iertare. În acest sens și marele scriitor francez H.de Balzac afirma: „Inima mamei e un adânc abis la capătul căruia găsești de fiecare dată iertare.”

Fiind vital pentru noi toți, personajul-mamă este foarte des întâlnit în literatura tuturor timpurilor.

În balada populară Miorița, portretul mamei este destul de induioșător, e mama bătrână care pornește în căutare fiului ei. E descrisă fizic „bătrână”, „cu brăul de lână”. Se insistă mai mult pe portretul moral, decât pe cel fizic. Astfel, portretul moral e dominat de suferința cutremurătoare a mamei care își caută fiul dispărut. Fiind îndurerată și deznădăjduită, ea compune un portret induioșător fiului ei, de unde reiese dragostea imensă a mamei pentru copilul ei. Prin folosirea diminutivelor „ciobănel”, „fețișoară” se amplifică zbuluciumul lăuntric al bătrânei sugerând afectivitatea maternă, ce atinge sublimul estetic și emoționalul.

De la „măicuța bătrână” o să ne îndreptăm atenția spre o a altă mamă din literatura română. Este vorba despre personajul Mara din romanul cu același nume a lui I. Slavici. Mara e femeie robustă, „cu obrajii bătuți de soare”, din punct de vedere fizic. E o femeie care își crește cei doi copii singură, pe Persida și pe Trică, numindu-i foarte des „sărăcuții mamei”. Ea este o femeie luptătoare, cumpătată, care dorește să-și ajute copiii să-și construiască viață mai bună, pentru a nu întâmpina dificultăți, așa cum a pățit ea însăși. Fiind o femeie ageră la minte, înțelege că mijlocul de a urca pe scara socială este banul, așa că își organizează viața în funcție de această „putere”, care în opinia ei, deschide toate ușile.

Dragostea imensă a Marei se observă din toate gesturile și acțiunile sale, canalizându-și toate forțele pentru a-și ajuta copiii să urce pe scara socială: „Am să te scot om, om cu carte, om de frunte, ca să nu fii ca tatăl tău și ca mama ta” , „copii ca ai mei, nimeni n-are...”. Mara e un personaj complex, ea reușește să corecteze destinul copiilor ei, devenind un „pater familias”, demnă de admirație.

Tot în seria mamelor dârze, bătaioase și cu spirit de sacrificiu, se înscrie și Vitoria Lipan din romanul *Baltagul* de M. Sadoveanu. Este mama singură cu doi copii, la fel ca Mara, care încearcă să fie un model pentru copiii ei. Munteanca Vitoria Lipan rămâne singură după ce soțul ei, negustor de oi, nu se mai întoarce din călătorie. Este o femeie simplă, credincioasă, dar în același timp și superstițioasă, căutând rezolvrea dilemei sale și la preot, dar și la vrăjitoarea satului. Este o fire aprigă, luptătoare, cu un ascuțit simț al dreptății și cinstei. E o fire organizată, un bun sfătuitor pentru copiii ei, dar în același timp e fermă, neabătându-se de la calea aleasă. Chiar și numele ei este unul semnificativ, însemnând biruință. Cu toate că este o fire tenace, ea trăiește un profund zbucium interior, pricinuit de absența soțului ei. Criticul literar Perpessicius o compară pe Vitoria cu Antigona, încadrând-o într-un timp etern.

O altă mamă „celebră” din literatura română este Smaranda Creangă. Este prezentă pe parcursul „Amintirilor din copilărie”, deoarece ea a stat la baza formării povestitorului I. Creangă. Este o fire hotărâtă și fermă, bun organizator al activităților gospodărești. În amintirea lui Creangă, este o femeie blândă și bună care i-a oferit tandrețe și iubire în vremea copilăriei: „Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte; și-mi aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat când îmi sugeam țâța cea dulce și mă alintam la sânul ei, gângurind și uitându-mă în ochii ei cu drag ! Și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat. Iar înțelepciunea de la Dumnezeu, când vine vremea de a pricepe omul ce-i bine și ce-i rău.

Se dovedește a fi hotărâtă, statornică în hotărârile luate, nu se lasă înduplecată de copil, atunci când refuză să meragă la Socola, invocând diferite motive pentru a-și sensibiliza mama. Dragostea și prețuirea pentru mama sa îl face pe Creangă să-i alcatuiască un portret mitic, conferindu-i acesteia o aură de basm, mama posedând puteri supraomenești: „Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nori după o ploaie îndelungată: ”Ieși, copile cu părul bălan, afară și râde la soare, doar s-a îndrepta vremea ” și vremea se îndrepta după râsul meu...Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății: alunga nourii cei negri de pe deasupra satului nostru și abătea grindina în alte părți, înfigând toporul în pământ, afară, dinaintea ușei; încheaga apa numai cu două picioare de vacă, de se încrucea lumea de mirare; bătea pământul sau perețele sau vrul lemn, de care mă păleam la cap, la mână sau la picior, zicând: ”Na, na!” și îndată-mi trecea durerea...”.

Smaranda Creangă e mama cumpătată care știe să-și alinte copiii și să se joace cu ei, dar în același timp e și aspră la nevoie, construind, astfel un echilibru în familie.

În literatura universală, în romanul „Mizerabilii” de V. Hugo, apare Fantine, mama care se sacrifică nelimitat pentru copiii ei. Sub imperiul iubirii absolute pentru

ființele cărora le-a dat viață, Fantine ia decizii cruciale, mutilându-și chiar corpul: își vinde părul, dinții pentru a trimite bani familiei zgârcite care o îngrijește pe fiica ei.

Așadar, din exemplele oferite mai sus, reiese bunătatea, dăruirea și capacitatea infinită de sacrificiu a mamei pentru copii.

Și în poezie, mama e prezentă destul de frecvent, fiindu-i închinată adevărate cântece de mulțumire, prețuire, iubire pură. În lirica eminesciană apare poezia „O, mama, dulce mamă!”, la fel și la G. Cosbuc, dar și la G. Vieru. Toate aduc elogiul ființei creatoare, iubitoare - mama.

Prin urmare, Mama înseamnă, echilibru și statornicie, Ea fiind mereu acolo, așteptându-ne. Mama e prezentă în creațiile marilor scriitori deoarece binele și frumosul, adevărul și dragostea, toate izvorăsc din chipul, glasul și mâinile sale, redând astfel, fără efort vizibil, ordinea universală.

Ea e cântecul dulce și blajin din copilărie, vocea aspră din adolescență, chemarea melancolică din maturitate și plânsul tremurat al senectuții.

Bibliografie:

Ioan Slavici, Mara, Ed. Steaua Nordului, Constanța, 2007

Ion Creangă, Amintiri din copilărie, Ed. Hyperion, București, 2011

Ioan Slavici, Baltagul, Ed. Agora, 2006

www.google.com